

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDESI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjezőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 filléért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL, könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489 sz.

A tűz.

Székelyudvarhely, január 27.

Lapunk más helyén beszámolunk arról a tüzről, mely városunkban folyó hó 24-én reggel pusztított. Nem is erről a tüzről akarok én most írni, hanem arról az állandó tűzveszélyről, mely Székelyudvarhely városát fenyegeti. A törvény és szabályrendeletek dacára évtizedek óta nem történt semmi, hogy azokat a tüzfészeket, melyek a város egyes részeiben találhatók, a civilizációnak megfelelő állapotba helyezték. Fából épült, korhadt zsindelelyel fedett épületek egész sorai húzódnak meg a fő- és félre-eső utcákban, összekötve tűzveszélyes fakerítésekkel, bódékkal és egyéb lim-lommal. Ezért kell elégnie egy egész házcsoporthoz ha kigyulad valamelyik s ezért kell koldussá válnia azoknak a családoknak, melyeket ilyen házakba zsúfol össze a kényszer s a hatóságok nemtörődömsége.

Személyes támadást írni kedvem nincs, soraimat csak az veheti zokon, aki találva érzi magát. De elvégre még is kötelesség felszólalni az ilyen állapotok ellen, mert nem lehet megengedni, hogy némelyek tehetetlensége miatt egy város egész lakossága fölött ott lebegjen az állandó tűzveszély, melynek rettenetességét fokozza a tűzoltóság teljes hasznavehetetlensége is.

Siralmas meggyőződést szerezhetünk erről a legutóbbi tüzeset alkalmával s valóban nem veheti rossz néven senki, ha annak a meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy a tűzoltóság mai állapota csak azért nem nevetséges, mert nagyon szomorú bizonyítékokat szolgáltatott arról, hogy hivatásának megfelelni képtelen. Már

azon körülmény, hogy a házak lángba borulva égtek szinte egy órahosszat, míg néhány tűzoltónak nevezett egyenruhás utcaseprő megjelent, hogy ott bemutassa a tűzoltásban való teljes járatlanságát, a fegyelemnek, az összműködésnek hiányát, elegendő arra, hogy komoly szavunkat fel-emeljük és tiltakozzunk az ellen, hogy ez a tűrhetetlen állapot uralkodjék vagyoni és személybiztonságunk fölött.

Nekünk nem egyenruhás utcaseprőkre van szükségünk, akik utcalámpákat tudnak gyujtogatni, de tüzet oltani nem. Nikaraguai tábornokokra emlékeztető parancsnokokra sincs szükségünk, hanem tűzoltók kellene, akik tüzet tudnak oltani s erre kellő fegyelemmel és gyakorlattal ki is képeztetnek.

Beláthatatlan lett volna a veszély, ha a helyi katonaság nem siet a katasztrófa színhelyére s ha városunk egy-két derék polgára nem bocsátja a tűzoltáshoz rendelkezésre az ő saját fogatait. A tűzoltóságtól hamuvá éghetett volna a fél város, mert az a néhány ember csak arra volt jó, hogy a fejvesztettséget növelje.

Hát mit szóljunk ahhoz, hogy a kivonuláskor a víz a szivattyuba volt fagyva, a tömlők és egyéb eszközök nem voltak használható állapotban? Ha a legutolsó falu tűzoltósága ilyen magatartást tanusít s az eszközökkel való elbánásnak ilyen tanujelét adja, az a tűzoltóság és előjáróság aligha menekül egy szigorú fegyelmi és kihágási bírászkodás következményei alul.

Szives fontolóra ajánljuk ezt mindenkinek, akiket illet. Kötelességünk volt elmondani, bármennyire is sértse némelyek érzékenységét, mert a személyek kimélge-

tése nem eshetik latba, mikor az ilyen állapotok megszüntetését követeljük a polgárság jól felfogott érdekei védelmében.

T. y.

Az ipari munkások szabad lyceuma.

Erkölcsei sikerben és tanulságokban gazdag, eddig tartott hat szabad lyceumi előadáshoz hetediknek méltóképen sorakozhatik a Nagy Elemér újonnan választott ev. ref. kollegiumi tanár által „Arany János humoros költeményei”-ről tartott kedvesen mulattató és vig hangulatban tanító előadása.

Az emberiség komoly foglalkozásánál a lélek kifárad, elfárad s ezen fásultságában érzéketlenné, közönyössé lesz a közös ügyünket magasra fel-emelő, lelkes és nemes előtörékvésre. S mint a testnek szüksége van, hogy munka után magát kipihenve, új erőt gyűjtsön a további küzdelemre s táplálékot vegyen magához a gépezet zavartalan fenntartására: ép úgy a lélek sem nélkülözheti az üdítő, frissítő eledeleket, az írók s legkiváltképpen a költők szorgalmas olvasását. A költők tárgyukat mindig a mindennapi életből merítve, megismeretnek minket annak ezer meg ezerféle furcsaságaival, jó és gyenge oldalaival, s nem lévén az életnek olyan nyilvánulása, melyet ők szép nyelvezettel fel ne dolgoznának, valóban mondhatjuk, hogy a költők mindig kellemesen szórakoztatva tanítanak, lelkesítenek. Szép magyar hazánk pedig igazán jeles költőkkel dicsekedhetik, kik költészetünket európai magas irodalmi színvonalra emelték, s nem egy költőnk jeles műveit Európaszerte élvezettel olvassák, mindenik nemzet a saját nyelvére lefordítva, különösen Arany és Petőfi költeményeit.

Arany János Nagy-Szalontán Biharmegyében született s iskoláit elvégezve, szülővárosának jegyzője lett. Mint ilyen kezdte írni szébbnél-szebb költeményeit s rövid időn, mint hazánk elsőrendű költője, a fővárosba, ez irodalmi központba tette át lakását, hol kedvenc foglalkozásának, az irodalom művelésének élve, egy egész írói gárdát szervezett maga mellé.

Arany igen szerette a humort, mely már élete

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

Karádi Piroska*.

(Mátyás-monda.)

Írta: FÜLEI SZ. LAJOS.

Vigan jár a malom, zakatol a rosta,
Forgolódik a szép Karádi Piroska.
Egyre-másra járnak az örletők ottan,
És aki meglátja a szép molnárlányt,
Szive nagyot dobban.

A Duna környékén akármerre járhat,
Bizony Piroskánál szebb lányt nem találhat,
Gömbölyü orcáján a rózsák fakadnak,
Fekete szemében lángja tüze lobban
A ragyogó napnak.

Hát még milyen eszes, beszédes a szája,
— A „budai molnár” büske is volt rája. —
Azt mondotta a hír: káptalan a feje,
S okos beszédein nem foghat ki három
Vármegyének esze.

Messze elszállt a hír, vitte a nép szája,
Bejutott valahogy Mátyás udvarába.
Hallja a böles király, izen a leánynak:
— Ha olyan okos vagy, százesztendő kendent
Fonj meg aranyszálnak!

Piroskát e talány nem hozza zavarba,
Bátran felizen a királyi udvarba:
— Az aranyfonálhoz arany orsó kellne,
Százéves kertünkéből csináltasson egyet
Felséged kegyelme!

Tetszett a királynak az okos felelet.
Ujra hoz az apród másik izenetet:
— Királyomnak van egy eltörött korsója,
Nagyon örvendene, hogyha megtehetnéd
S lennél foltozója!

— Megfoldom szivesen, adta rá a választ,
De még öregapám se láthatta tán azt,
Hogy színén foltoznak. Tehát arra kérem
Felséges gazdádat, azt a korsót elébb
Fordítsa ki nekem!

Mosolygott a király s ujra kedve támad
Harmadszor izenni a szép Piroskának:
Hogy menjen el hozzá, de egyet se lépjen;
Köszönjön, de mégse; vigyen ajándékot,
De az — mégse légyen!

Karádi Piroska neki áll szaporán,
Felüget Budára az apja szamarán.
A királynak magát meghajtja szótlanul
És a vitt galambot magasba röpti
Kosárcájára alul.

És így kész a válasz: Piroska ment, nem is;
Köszönt a királynak s ha úgy vesszük, nem is;
Aztán ajándékot vitt neki, de mégse.
A fogas izenet ügyes megfejtése
Eképpen ment végbe.

Jót nevetett Mátyás az egész dolognak,
Parancsára sok szép ajándékot hoznak;
Legszebbik apródját a lányhoz vezeti
S hetedhétországra szóló lakodalmat
Csináltatott neki.

Igy mulatott Mátyás népe észjárásán,
Örömben és búban sohse hagyta árván.
Fölötte virrasztott lelke, a jóságos,
De él is a neve örökkön örökké:
„A nagy, igazságos!”

* Az „Ország Világ” karácsoni Almanachjából.

alkonyán, midőn Karlsbadtól elbucszott, sem hagyta el, e fürdőtől is humoros versben bucsuzik el. Természetesen mint ilyen, igen nagy ember és lélekismerettel rendelkezett.

Kiváló humoros alkotása „Az elveszett alkotmány” c. költeménye, melyben a 40-es évek két kitűnő alakja Rák Bende és Hamarfi osztozkodnak az alkotmány felett. Rák Bende mint ősi kutyabőrös, hét águ koronás nemes, szívesen ragaszkodik a régi rendszerhez. Hamarfi okvetlenül haladni akar a korrallal, miközben ide kapkod, oda kapkod s mindig úgy intézi dolgát, hogy az elvekért felizgatott dulakodó társadalomban, a többség pártján legyen.

Bendének már születése sem lévén közönséges, apja illedelmes magaviselet helyett ló, kutya, korbács, puská mellett nevelte hat éves koráig s úgy kinevelte, hogy már hat éves korában sem bírt vele fogadott tanítója, kinek nemcsak hogy szót nem fogadott és nem tanult, de még csuffa is tette, s mikor a tanító az apához ment panasza, az elégtétel képen elhocsátotta.

Kellemes humorral van ez a történet kidolgozva, de szomorú világot vet a népnevelés akkori gyatra mivoltára. Második tanítója, ki igen jól tudott enni, inni, kártyázni, vadászni, lovagolni, szóval az azon időben való uri tudományokban, kitűnően jártas és otthonos volt, apja megbízásából külföldre viszi Bendét. Utazásuk tudatlanságuk miatt mindvégig csupa bakklövésből áll, s hogy ezt elpalástolják, tenger sok pénzt elpucolnak, míg a Fekete tengert is megjárva, végre hazakerülnek.

Hamarfiról, ki a kormány álláspontjával mindig ellentétes nézetben van, s mindig a többség nézetét vallja, azért nem szól ilyen részletesen a krónika, két kulcsos szerepléséért azonban mind a két párt részéről alaposan kikap, elverik és mindenünnen kidobják.

Kitűnő szerepet játszik e költeményben Kocintós Gábor főkortes uram is, ki adózás ellen izgat.

Arany e kitűnő humoros alkotása méltóképpen sorakozik a cigányok életéből merített és saját s mások vigasztalására, mulattatására írott „Nagy idai cigányok” c. költeménye.

Csori vajda maga köré gyűjti vitéz fekete hadsergét, hogy Puk Mihály támadása ellen megvédi a nagyidai várat, de miután elfogyott az eleségök, a puskaporukat ellövöldözik s átkiáltnak Puk Mihálynak: ide ne jöjj, mert nincs mit enni és mivel lőni. Majd megrajzolja igen kedvesen mulattató színben a cigányok, mint a kapzsi és téltenség valódi mintaképeinek lakomáját, evését.

De nem marad hátra kacagató humorban az előbbiektől „A bajusz” c. költeménye sem. Hogy Szűcs György jómodu, bajusz nélküli cigányt a faluba jött oláh cigányok, bajusz növesztés céljából hogy ültették fürdőbe és a kádat lepedővel leszegezve, minden megfogható elvittek, ennek leírása mindenkit megnevettet s jó hangulatra kelti a legzordabb kedélyű embert is.

Hát „A perlekedő házastársak”, a hol Armida és Judit minden kigondolható módon, egymást az urakkal veszekedésben tullicitálják. A visszaszóló család helyzetet mutatja be, hogy miképpen néz ki az a házasság, a hol az aszszony akar lenni a férfi helyett ur a háznál.

Nagy Elemér előadó, ezen kedves előadásának befejezése képen buzdítja hallgatóságát Arany s általában a költők műveinek szorgalmas olvasására, mert a költői művek a szépet, a jót kiemelik, a rosszat ostromozzák s minden sor költeménnyel művelnek, oktatnak, a művelődés által pedig hatályosabb munkára teszik képessé a haza minden fiát s ezáltal nagygyá a magyar kultúrát és végeredményében az egész magyar hazát.

Előadása után igen szép duettet énekeltek Papp Sándor és Kiss Lajos, melyet a jelen voltak valósággal nagy élvezettel és gyönyörűséggel hallgattak. Mindenesetre csak dicséretére válik a két tehetséges iparosnak, hogy saját erejükből ilyen szép énekszámot betudtak tanulni.

Solyomossy Endre biz. elnök pedig meleg köszönetét fejezte ki, a mintegy 200 jelenlevő hallgatóság nevében úgy az előadónak, mint a duettet énekelőknek.

A Hymnusszal kezdődött előadás most is a Szózat lelkes eléneklésével végződött.

A jövő vasárnap délután dr. Kovácsy Albert ügyvéd fog előadást tartani.

Élénk érdeklődéssel várjuk ezt is.

Különfélék.

Nagy tüzvéss Székelyudvarhelyen.

Borzalmas tüzvéss pusztított (vasárnap) f. hó 24-én reggel Székelyudvarhelyen. Már rég idő óta nem volt ilyen nagy tüzkatasztrófa városunkban s talán ez is az egyik oka annak, hogy a tüz olyan elementáris erővel pusztított s a tüzoltóság a gyakorlat hiánya miatt lokalizálni nem volt képes.

Reggel 5 órakor a Bethlen- és Vár-utca közt elterülő telkeken a fából épült és zsindelyvel fedett házak egyikén tüzláng csapott ki. Nehány pillanat alatt már lángban állott Szabó Abel faskamrája és a szomszédos házak zsindely tetőzete. A tüz akadálytalanul terjedt tova s ropogva, reccogva pattogtak a házak izzó farészei. A város egész területét bevilágították az égnek csapó lángnyelvek és rémes vörös fényvel festették be az égboltozatot.

Már egy negyed órája égett a tüz s az emberek még nyugodtan aludtak. Sem a tüzoltók, sem a rendőrség emberei nem mutatkoztak sehol.

Az égő házak és a szomszédos utcák embereiből egy kétségbeesett tömeg verődött össze, mely tehetetlenül és fejvesztetten gomolygott az égő házak körül, de sem menteni, sem a tüzet lokalizálni nem tudták.

Igy történt aztán, hogy mire a nyugat-európai civilizáció gunyjárja, egy órai várakozás után megérkezett a tüzoltóságnak nevezett, de ép olyan tehetetlen és gyakorlatlan néhány ember, — már egész házsor állott lángokban s elégett, ami elérhető volt.

A rendőrség emberei csak a zavar növelésére voltak jók. Sem a tűznél segítők, sem a rendetlen embertömeget féken tartani nem tudták. Nehány önfeláldozó polgár, középiskoláink derék ifjusága, valamint a kereskedő és iparos fiatalok egyrésze, életük veszélyeztetésével igyekeztek kimenteni a házakból, a mit lehetett. De az álmukban meglepett embereknek szinte mindenük bennégett. — Külön meg kell emlékeznünk Szöllősi Sámuel bérlő nemes cselekedetéről, aki összes fogataival a tüz színhelyére hajtattott s a vizet hordókban szállította az időközben megjelent katonák rendelkezésére. És valóban, ha a helyi katonaság ki nem vonul, beláthatatlan katasztrófa történik. Szerencsére a katonaságnak sikerült rendet csinálni és hevenyészve szervezni a mentés munkáját.

Igy volt lehetséges a tüzet megfeszített munka és néhány ember megsebesülése árán lokalizálni.

Emberéletben nem esett kár. Elégett Szabó Abel emeletes házának fedélzete, fatartója, falépcsőzete és egy fa szin, Jakab Lajos kovácsmester háza és műhelyének fedélzete, Sándor József háza, istállója és nyári konyhája, Bodrogi György mindkét házának fedélzete, a faszin és konya épület. Az így esett kár mintegy 10,000 korona, mely 12,600 korona erejéig biztosítva volt. A házban lakó bérlők közül sokan igen érzékeny veszteséget szenvedtek. Így Finkér László 5000, Dür Károlyné 60, Veres Mihály 4000, Blamár József hadnagy 200 koronáig károsodtak, melynek csak egy része térül meg biztosítás folytán.

Fel kell hívunk a figyelmet a tüzoltóság körében mutatkozó anarchiára. Egy órai késedelem után, alig néhány emberrel, hasznavehetetlen eszközökkel jelent meg a tüzoltóság s akkor is a szakértelemnek, a fegyelemnek olyan hiányait mutatta, hogy ezen állapot további fenntartása ellen leghatározottabban tiltakoznunk kell.

Sajnálatos dolog volt a vízhiány is. Messze fekvő kutakból kellett hordani a vizet. Itt eszünkbe jut, hogy az önkéntes tüzoltó-egylet által tervezett víztartók költségeit szükkeblően törölték a költségvetésből. Ime így boszulja meg magát az előre nem látás és könnyelműség, — sajnos nem a hibák elkövetőin.

Reméljük, hogy ez a botrányos eset felrázza álmaiból a polgárságot, melynek elvégre is elsőrangú érdeke, hogy legelemből köteleltségét teljesítse úgy a tüzoltóság, mint azok a hatóságok, melyek az ellenőrzést gyakorolni hivatva vannak.

Az esemény helye szörnyű pusztulás képét mutatja s még huszonnégy órával a tüz után is füstölögtek a zsarátnokok a katasztrófa színhelye fölött.

Mint minden tüzeset alkalmával, legelső gondunk természetesen, hogy az éjjeli őrséget tartó rendőrséget és a tüzoltóságot hibáztatjuk, mivel

későn veszi észre a bajt, illetőleg elkésve jelenik meg feckskendővel az eset színhelyén, s így a tüz tovaterjedésének okául, egyenesen ezen két testületet állítjuk oda. Bár elismerjük, hogy a tüzoltóság most, mint állandó őrséggel rendelkező, figyelmesebb és gyorsabb lehetne, ez alkalommal mégis csak a város gyarló tüzbiztonságát kell okozni a tüz elharapódzásáért.

Mikor a tüzoltóság 6—7 kuthoz felszerel és bár egy liternyi vizet egyből sem tud szivtatni, kapkod ide, fut oda, mindenki kérdezősködik, hol van kut, hol van víz és a sok szivattyu ott áll szárazon s még csak vízfordó kártyák sincsenek, hogy bár azokkal lehessen merni a tulságos mélységű és igen kevés vizet tartalmazó kutakból, s akkor még elkeseredésében a tüzoltó parancsnok a körülbelül jó félkilométernyi távolságban levő Küküllőre indítja a szivattyukat: ez mégis csak olyan jelenség, hogy e felett minden szó nélkül napirendre nem térhetünk, e rendetlen állapotot megjegyzés nélkül nem hagyhatjuk.

Gondoskodni kell vízzel és oltó, illetve mentő eszközökről, hogy akármilyen gyarló szervezetű és képzettségű is az a folytonosan gyalogzott tüzoltóság, ne legyen kénytelen saját hibáján kívüli ok miatt tehetetlenségében a néző közönség szitkozódásait hallgatni, hanem, hogy annak minden egyes tagja dolgozhassék tett fogadalma szerint.

Meg vagyunk arról győződve, hogy a városnak egy fillér költséggel sem kerülne többé, minden utcában, ahol utcai kut van, ahol nincs, ott esetleg a magán kutak mellé, a kiszivattott, de el nem használt, tehát elfolyó víz felfogására és megtartására készített 2—3 mtr hosszúságú, 1—2 mtr szélességű és 1—2 mtr mélységű, jól befedett víztartók beállítása, mint a mennyi kárt csak egyik, a víz hiánya miatt elégett polgártársunk is szenvedett.

Módot kell nyújtani a tüzoltóságnak, illetve a tüzoltó őrségnek, hogy a város minden kutjának vizállását szárazság, vízbőség és közép vízmenyiség idejében tanulmányozhassa, nyilvántartásba felvehesse, nem hagyva ki ebből természetesen a város területén levő és akármilyen kismértékű, de használható, legkisebb forrást sem. De ne csak a papírra tegye az illetékes őrség, hanem a helyszínen és a kutakon, illetve víztartókon jelezze, hogy mely időben, körülbelül hány hétköznapi vizet szivhat onnan veszély esetén a feckskendő.

Ezeket az adatokat természetesen úgy a vezénylő parancsnokság tanulja be, mint a közöltöknak tanítsa be, hogy mindnyájan írás nélkül tudva, kérdezősködés nélkül, egyenesen a kellő mennyiségű vizet tartalmazó kuthoz, vagy víztartóhoz tudják állíttatni a szivattyukat szükség esetén.

Egy tüzvizsgáló torony építése, hol egy állandó ór folytonosan körül járva vigyáz s ez őrhelyről az őrtanyára, illetve a parancsnokság tagjaihoz bevezető tüzelző telefon felállítása, valamint a tüzoltóság lovai számára közvetlen az őrtanya szomszédságában levő istálló építése, elodázhatatlanul szükséges.

Látva az önkéntes tüzoltóság oly csekély számát, hogy magára ugyszóva tehetetlen, a közönség pedig tüzeset alkalmával jórésben csak a tüzoltóságra bizza az oltást; fölvetjük az eszmét, vajjon nem volna-e helyes csak egy állandó 10—15 tagból álló fizetett őrséget megfelelő, bár részben díjazott 2—3 parancsnokkal szervezni, mely a feckskendővel hánjék és a mostani monopolizált tüzoltóság helyett — ennek a javaslatnak megvalósulása esetén — a város egész közönségét házról-házra járva felhívni írásban és szóval, veszély esetén ezen nemes emberbaráti kötelességnek, a tüz oltásának teljesítésére.

Elmondottuk a nézetünket e szomorú esetről kifolyólag azért, mert mindnyájunk érdeke, hogy az isteni gondviselés jóakarátán kívül már a városi hatóság is gondoskodjék a polgárság és az összes lakosság tüzbiztonságáról, mert a többek között — tudunk szerint — a tüzoltó-adót is ő szedi be.

— **Új főispán.** A hivatalos lap közli Mara László Hunyadvármegye alispánjának ugyanazon vármegye főispánjává történt kinevezését s ezzel vége szakadt vármegyénkben is a sok mende-monda, mely Hollaky főispánnak innen való elmenetelét tárgyalta. Vármegyénk minden egyes lakója őszintén örvend ennek a bevezett ténynek, mert ezidők szerint Hollaky főispánnál jobb és hivatottabb vezetőre aligha bízhatták volna szegény székely népünk sorsát és e vármegye igazságos ügyeit.

— **Derzsi bácsi temetése.** Folyó hó 25-én kísérték utolsó útjára **Derzsi József** kolozsvári volt unitárius papot és főgimnáziumi tanárt városunkban, a vármegyei kórház halottas házából. A temetés nagy részvét mellett folyt le s az elhunyt legközelebbi családtagjain kívül, közéletünk kitűnőségei közül is többen megjelentek azon. Sajnos — valószínűleg az értesítés késedelme miatt — a vármegyei unitárius lelkesek és világi előkelőségek, nem jelentek meg olyan számban, mint a milyent az unitárius egyház e hajdan jeles, kimagasló alakja megérdemelt volna. A temetést megelőzőleg 24 órával, a kórház halottas házában díszes ravatalt állítottatott **Persian János** helybeli első temetkezési intézete s a nagytehetségű férfi hajdani multját tekintve is — egyéniségének megfelelő nemes egyszerűséggel — előkelő csinnal állította ki a temetkezés szükségleteit; részben a közadakozásból, nemes szívű emberbarátoktól összegyűjtött — mérsékelt díjért, másrészt pedig **Persian** nagylelkűségéből — díjmentesen. Vajda Ferenc ev. ref. pap szintén díjtalanul engedélyezett nyugvóhelyet az ev. ref. temető kert külső baloldali részében. A temetés d. u. 3 órakor a helybeli összes templomok tornyában megszólalt harangok bús zenéje mellett történt. Az egyházi szertartást **Váry Albert** kénos — udvarhelyi unitárius pap végezte, aki emelkedett szellemű imát mondott a ravatálnál, hol az elhunyt életét és érdemeit is méltatta. Azután a mélyen meghatótt halottas menet hosszú sorától kísérve, négylovas gyász kocsi érkezett nyugvóhelyére a megboldogult. A sirnál jó negyedórás beszédet mondott **Váry**; az arany és a kis fillér elméletéből véve tartalmas, megható szavait. Ezután leeresztették cserefakoporsóját s a családtagok és mélyen meghatótt közönség könyei kíséretében behantolták **Derzsi József** temetést. Nyugodjék békével! Hajdani emléke legyen maradó tanítványai szívében!

— **Gazdasági felolvasások.** **Muzsnában** a hó 24-én d. u. a Gazdasági Egyesület előadói a község lakóinak élénk érdeklődése mellett tartották meg gazdasági előadásukat. Az iskola nagy terme zsúfolásig megtelt férfi és nő hallgatókkal. **Györfi István** h. szentmártoni tanító: „A trágya okosabb kezeléséről és alkalmazásáról” tartott szabadelőadást. **E. K. eményfi** Katinka muzsnai tanítónő, lapunk kiváló munkatársa „A konyhakertészetről és a tejkezelésről” olvasott fel egy általa alaposan, szakszerűen feldolgozott munkát, mely szintén felkeltette különösen az asszonyok érdeklődését.

— **A Székelyudvarhelyi kereskedő ifjusági kör** a hó 30-án este 9 órakor (egyleti helyiségében) tartja XVII. évi rendes közgyűlését.

— **Dávid Ferenc Egylet házi estélye.** Az udvarhelyi D. F. E. e hó 24-én mind erkölcsileg, mind anyagilag fényesen sikerült házi estélyt rendezett Homoród-Szentpálon. Az állami iskola nagytermét szépen és izléssel dekorálta a buzgó rendezőség, de valóságos paradicsommá varázsolta az a sok szép kisasszony, nagyszony, kik „Rikán innen, Rikán túlra” összejöttek, hogy az Udvarhelyen építendő unitárius templom fundamentumához egy követ letegyenek. S az igazságot mondom, hogy le is tették ezt. A táncos házi estélyt jól összeállított koncert előzte meg. A műsor első pontját a homoródvidéki vegyes dalkör szép éneke vezette be. A **J. t. a. y. János** h. almasi lelkész a karnagyja a dalkörnek, mely a vargási zsinaton is bravórt csinált. **Váry Albert** kénos — udvarhelyi lelkész a „Jótekonyság anyagala” címen tartott egy fülbemászó, kedves csevegést, **Ürmösi Károlyné** pedig **Vörösmarty M.** „Szép Ilonka” c. költeményét szavalta el nagy hatás között, férje meg cimbalom kíséret mellett énekelt, hallgatóságát magával ragadva. **Pálffy Ákos** tanítójelölt humoros monológja „Kedétől Ülkéig” s onnan Oroszhegyig” sok jóleső nevetést okozott. A műsor befejezte után az erzsébetvárosi zenekar csárdása felhangzott s vidám táncosok serege vette át az uralmat, hogy Therpsychorének áldozzon nagy szenvedélyvel.

— **Fancsal községben** e hó 31-én (vasárnap) este 6 órától kezdődőleg az iskolában farsangi gyermek-színjáték lesz, a melyet társasvacsora követ. A tetszés-szerinti összegekből befolyó tiszta jövedelmet az ottani templom díszítésére fordítják. Ugy az előadásra, mint a társasvacsorára, e helyen is meghívja a kedves szülőket, tanúgy barátokat és érdeklődőket a rendező bizottság.

— **A vármegyei Gazdasági Egylet felolvasói.** Homoródkarácsonfalván a községhez nagy természetben 24-én d. u. nagy közönség hallgatta meg a felolvasásokat. **Peri Jenő** m. kir. állatorvos „A mételey kórról”, **Demeter Dénes** unitárius lel-

kész a „Szövetkezetekről és biztosításról” értekeztek népszerű nyelven. A nagy termet betöltő szép közönség feszült figyelemmel hallgatta az előadásokat s éljenzéssel adózott az előadóknak.

— **A szegény iskolásgyermek felruházása** céljában Szentegyházaláhfaluban e hó 1-én műsorral egybekötött zártkörű táncestélyt rendeznek személyenkint 1 K belépő díjjal. Az estély kezdete 7 órakor. A 8 pontból álló műsor rendén **Hozó János** felolvas, **Posta Mariska** monologot ad elő, **Márton Albert** szaval, **Hozó Jánosné** és **Nagy Rózsika** duettet énekelnek, **Péter Károly** szaval, **Ambrus Mariska** és **Farkas József** dialogot adnak elő, végül pedig **Wächter Richard**, **Ajvász János**, **Fazakas József** és **Wächter Károly** népdalegyveleget énekelnek.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** tudatja, hogy a m. kir. technológiai iparmúzeum helyiségében lévő gépkiallítás még a téli idény alatt fenntartatik, miért is alkalom nyílik a mult év június és július havában rendezett motorkezelői tanfolyamokat megismételni. Minthogy első sorban a vidéki motortulajdonosoknak, kezelőknek, valamint leendő kezelőknek volna érdekében egy-egy ilyen 6 napig tartó díjtalan tanfolyam elvégzése, az érdekelteket felhívjuk, hogy ha iparvállalataikat motorüzemre szándékoznak berendezni, motort kezelnek vagy már kezeltek és a kikkel a tulajdonosok motorukat kezeltetni kívánják, azokat lakhelyük megjelölésével össze írni s ezen jegyzéket kamaránkkal mielőbb közölni sziveskedjék. A keresk. m. kir. miniszter a jelentkezőknek s illetve azok közül a tanfolyam tényleges látogatóinak hajlandó a m. kir. államvasutak s az általa kezelt helyi érdekű vasutak vonalaira, lakhelyükről Budapestre és vissza utazásra a III-ik kocsiosztályban feláru menetjegyeket engedélyezni.

— **Mulatság.** A derzsi „E. M. K. E. Ifjusági Egyesület” a hó 23-án este 6 órakor kezdődőleg, előadással egybekötött táncmulatságot rendezett. Költeményeket adtak elő: **Nagy Pál**, **Toró Zsigmond** és **Csenkér György** egyesületi tagok. Az ifjusági dalkör **Kiss Jakab** vezetésével mellett énekdarabokat adott elő. Összes bevétel: 61 K 30 fillér volt, melyből a 27 K 20 fillért kiadásért levonva 34 K 10 fillér maradt, mint tiszta jövedelem. Felülizettek: **Nagy István** 50 fillért, **Hodgyai Sándor** 20 fillért és **Toró Sándor** 10 fillérrel.

— **Tanítógyűlés.** Az udvarhely espereskerületi róm. kath. tanító-egyesület sóvidéki fiók-köre február 10-én tartja közgyűlését városunk V. kerületében. Az erre vonatkozó tárgysorozatot lapunk egyik megelőző számában közöltük.

— **Lopások a tüznél.** Mint értesülünk a vasárnap tüzeset alkalmával néhány erkölcsileg romlott ember a zavart arra használta fel, hogy a károsult emberek holmiját megdézsmálta. — Csodálkozunk, hogy a rendőrség ilyen alkalommal nem képes azzal az energiával fellépni, mely nélkül eredményesen működni nem lehet. Ez az incidens újra felveti a rendőrség újjászervezésének kérdését, mert a rendőrségre nem luxusból, hanem a közbiztonság védelmezése miatt van szükségünk. Mai szervezetében, vagyis szervezetlenségében ennek a feladatnak nem felelhet meg. Ma a közönség van a rendőrségért és nem megfordítva, ami tarthatatlan állapot. Csak egy heti vásár alkalmával is a közrendőri kihágások egész sorozatát követik el városunkban büntetlenül, mert a rendőrök összetett kezekkel bámulnak a tettesekre a helyett, hogy erélyes, de tapintatos fellépéssel rendet teremtenének. Tessék a rendőrség tudatlan és arra nem való elemeit kirotálni s a csendőrség mintájára újra szervezni egy kiszolgált és szakértő csendőrmester, mint rendőrbiztos vezetés alatt. Csak ebben az esetben remélhetjük, hogy a vasárnap is tapasztalt magatartás helyett új szellem vonul be a rendőrség legénységé körébe. Addig marad á mi volt s a polgárság — úgy szólva — semmi hasznát nem veszi. Különben a tüznél történt lopások dolgában a rendőri nyomozat foly s akik valamit tudnak ezen ügyben, a közérdeknek tesznek szolgálatot, ha a rendőrség figyelmét irányítják.

Törvénykezés.

Az oklándi kir. járásbírószág ügybeosztása.

Az oklándi kir. járásbírószág ügybeosztását, valamint a bírák és bírósági tisztviselők munkakörét 1904. évre következőleg állapítottam meg:

1. **Harmath Jenő** kir. járásbíró elintézi: a) az elnöki ügyeket, b) az összes sommás pere-

ket, c) végrehajtási ügyeket, d) a polgári vegyes ügyeket, azok kivételével, melyek a Máthé albiró ügykörébe tartozó örökösödési ügyekre vonatkoznak (Pv. I.), e) az anyakönyvi ügyeket, f) a fizetési meghagyásokat, g) a fizetési meghagyásra vonatkozó megkereséseket, h) az egyezségi ügyeket, i) jegyzőkönyvre veszi a polgári ügyekre vonatkozó kérelmek és kereseteket s tárgyalja az ügyv. szab. 20. §-a alapján az idézés nélkül megjelent felek ügyeit.

2. **Gidófalvy Benedek** kir. albiró elintézi: a) vétség- és kihágási ügyeket, b) a vizsgálóbírói ügyeket, c) a büntető ügyekre vonatkozó megkereséseket, d) a büntető vegyes ügyeket, e) jegyzőkönyvre veszi a jogügyi panaszokat, helyettesíti akadály esetén **Máthé Dénes** albirót.

3. **Máthé Dénes** kir. albiró elintézi: a) a telegkönyvi ügyeket és pereket, b) a rendes örökösödési ügyeket, az örökösödési és hagyományi bizonyítványokat tárgyzó ügyeket, c) a polgári ügyekben érkezett megkereséseket, d) a polgári vegyes ügyek közül azokat, melyek örökösödési ügyekre vonatkoznak (Pv. II.). Helyettesíti akadály esetén **Gidófalvy Benedek** albirót.

4. Az aljegyzők ügybeosztása iránt a részükre előírt előkészítő szolgálatnak megfelelően esetenként fogok intézkedni.

5. **Teutsch Károly** telegkönyvvezető végzi a telegkönyvi iroda vezetésével járó teendőket, szemléz, széljegyez, felvilágosítást ad, bevezet, összegeztet és kezeli az átalakításhoz tartozó anyagszereket és telegkönyvi nyomtatványokat, végül teljesíti a telegkönyvi darabok leírásával foglalkozó díjnokokra vonatkozólag 66460—900. I. M. számú rendelet 8. §-ában előírt ellenőrzést.

6. **Deák Lajos** irnok teljesíti a telegkönyvi irattárt és vezeti a telegkönyvhöz tartozó nyilvántartásokat, szükség esetén segédkezik a telegkönyvi bevezetések körül.

7. **Sándor István** irnok vezeti az I. számú jegyzői irodát, az ide tartozó lajstromokat, mutatókat és nyilvántartásokat, végezi az I. számú jegyzői irodához tartozó ügyek kiadványozását, kezeli az elnöki, polgári és büntügyi irattárt és egyúttal az I. és II-ik számú jegyzői irodából kikerült darabok leírásával foglalkozó díjnokok munkálkodásának, illetve az általuk irt munkamenynységnek ellenőrzője, szükség esetén segédkezik a telegkönyvi bevezetések körül, végül a kir. járásbíró felügyelete alatt kezeli az anyagszereket és a nyomtatványokat.

8. **Joseph Gusztáv** irnok vezeti a II-ik számú jegyzői irodát, az oda tartozó lajstromokat, mutatókat, a nyilvántartási naplót és jegyzéket, leírja a büntügyi darabokat, jegyzőkönyvvezetőként működik **Gidófalvy Benedek** kir. albiró mellett.

9. **Szeles Félix** irnok telegkönyvi ügydarabok bevezetésével foglalkozik.

Torlódás vagy nagyobb hátramaradás esetén **Sándor István**, **Deák Lajos** és **Joseph Gusztáv** irnokok a telegkönyvi bevezetések körül segédkezni kötelesek.

10. A díjnokokra vonatkozólag a körülmények figyelembe vételével esetenként intézkedem. Oklánd, 1903. december 31.

Harmath Jenő,
kir. járásbíró.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Szám 31—904.

Felhívás

a községek és közbirtokosságok t. előjárásaihoz.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség vármegyénkben a kosárfonást, mint háziipart nagymérvben ohajtván terjeszteni, a községeket és közbirtokosságokat hajlandó anyagilag támogatni községi nemes füztelepek létesítésében.

Tekintve, hogy a nemes füzvessző iránti kereslet évről-évre nő, az ily telepek szép jövedelmet hoznak a telepítő községeknek vagy közbirtokosságoknak: azért felkérjük a községek előjáróit és közbirtokosságok vezetőit, hogy az ily telepek létesítését községeikben kereszttől vinni sziveskedjenek, s a mennyiben a munkálatokat már a tavasszal megkezdeni ohajtanák, erről egyesületünk elnökségét értesítsék, hogy az államsegély kinyerése iránti lépéseket megtehessek.

Székelyudvarhely, 1904. január 20-án.

Hollaky,
elnök.

Hlatky,
titkár.

Nyilt-tér*

A Sarg-féle Glycerin Szappan
szilárd és folyékony
a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan
ugv felnötteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkínzóbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

A legjobb és legolcsóbb

közvetítő az
apróhirdetés!

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérebe venni vagy adni kíván, **Aki** társat, pénzkölcsönt stb. keres, **Aki** szakácsnőt, o szobalányt, mindenest, gyermekleányt keres, **Aki** férjhez menni, nőszülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar,

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a

„Székely-Udvarhely“

Apró hirdetés
rovatát, ahol minden egyszerű nyomású szó csak négy fillér.

Kiadó üzlethelyiség. Faluhelyen, a legjobb központon, kirakattal, 2 egymásban nyíló szobával, külön udvarral bíró előkelő üzlethelyiség több évre haszonbérbe adatik. Föltételek megtudhatók e lap kiadóhivatalában.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Teasütemények a legkülönbözőbb választékban úgy **pompás csukrászsütemények** is friss minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György csukrászatában** Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Kiadó üzlethelyiség. Hat rak-tár, pince és padlás mellékhelyiségekkel, legjobb forgalmu helyen, 1904. évi március havától kezdve kiadó. Értekezni lehet: **Szenkovits János** utóda férfi- és női divatáru üzletében Székelyudvarhelyt.

Névjegyek, meghívók, eljegyzési- és esküvői-kártyák, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron készülnek
BETEGH PÁL könyvnyomdájában, Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 15. sz.

Kiadó vendéglő. **Simó János-féle** nagyforgalmu, széleskörű látogatott Kossuth-utcai vendéglő folyó évi április 24-től kiadó. Értekezhetni **Walter Vilmos** tulajdonossal a „Központi szálló“-ban.

Bérbeadó földbirtok. Martonosi Pálffy Zoltán, a Martonos község határában levő 50 hold és 1231 négyszög öl, mivelés alatti birtokát 1904. évi április 24-től kezdődő egymásutáni hat évre — **folyó évi február hó 7-én d. e. 9 óra-kor** Martonos község házánál árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adja. Kikiáltási ár 700 korona. Feltételek a tulajdonosnál megtekinthetők.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kérésre mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452“ jelleg alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.**

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 56. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földműveseknek foghuzásokat és más apróbb műtétet 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg a legnagyobb gondal, angolnyelven és rafiás eljárással készített, kitűnő minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisztá I-ső rendű miniszteri szokványrendeletnek megfelelő **szőlőlugasnak** is kiválóan alkalmas csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobboknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak! Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamirozott, előhajtásos oltást messze felülmulnak! **Chassellás, muskotály** és más legkiválóbb csemege-fajokból **összeválogatott I-ső rendű luga-gyűjtemény** ára (melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállalatik): 1. Kisösszeállítás (15 darab) 5 korona. 2. Nagy összeállítás (30 darab) 10 korona. a) **Borfajok**, amerikai riparia portális alanyon oltott gyökerez, fás és zöld oltványok ára tavaszi szállításra: ezer darab 200 korona, száz darab 22 korona, tíz darab 2 korona 50 fillér. b) **Csemegefajok**, áruk tavaszi szállításra értendő: ezer darab 220-240 korona, száz darab 25-30 korona, tíz darab 3-5 korona. **Hazai szőlőfajok!** (Filoxeramentes.) **Szőlőkirály!** (Delawára): A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai direkttermő, melynek 25-60 százalékos cukor és szokatlanul nagy szesztartalmu bora igen jó, hasonló a szamorodni másláshoz és a máderához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására, Gyengébb évbéli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A delawára francia szigetéről 17 évvel ezelőtt közvetlenül az érmellékre portált ezen peronosporának ellentálló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s méltán nevezhetjük a **borok királyának**. A jövő szőlőszetkinése, Mindenütt megterem egy a homokon, mint a kötött, agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. — Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós szívós zöldhajtása 1-2° hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinel fogva, megérdemli, hogy kertjeinkben, barázdákban, kerítések és házaik fala mellett s minden egyéb nem használható helyeken mint **szőlőlugas tenyésztések**. 100 darabból álló luga-gyűjtemény csomagolva és postára feladva csak 10 korona. — **Borkirály!** (Delawára!) Mintabort két korona. **Riparia portális telepek!** — **Nagymennyiségű riparia eladás!** Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok, palackokban ugymint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kívánatra válaszbelvagy ellenében bővebb felvilágosítást, vagy egy korona utánvétel mellett mintabort küld: Az **Érmelléki Szőlőszeti és Borászati Szak-közlöny**, mint Országos hirdetési kalauz **Székelyhid** (Biharmegye).

Meghívó.

A székelyudvarhelyi zálogkölcson-intézet és betéti-pénztár 1904. február hó 14-én délután 2 órakor Székelyudvarhelyt, az intézet helyiségeben

KÖZGYŰLÉST
tart, melyre az érdeklődők tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Igazgató előterjesztése.
5. Indítványok.

A közgyűlésen csak az bir szavazati joggal, ki az alapszabályok 60. §-a értelmében részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyűlést megelőző nap hivatalos órái lejártáig, az intézet pénztárához leteszi.

Az igazgatóság.